

Recenzja rozprawy doktorskiej magistra Dionizego Smolenia „Model zarządzania rozwojem gospodarczym regionu (województwa)”, napisanej pod kierunkiem profesora Janusza Zawiła-Niedźwieckiego na Wydziale Zarządzania, Politechnika Warszawska, Warszawa, 2022r.

Przekazana do recenzji rozprawa doktorska liczy w sumie 142 strony. Składa się ona poza polskojęzycznym i angielskojęzycznym streszczeniem z pełnowartościowego wprowadzenia będącego krypto rozdziałem oraz czterech rozdziałów merytorycznych zatytułowanych: (1) Koncepcje zarządzania istotne dla zarządzania rozwojem regionalnym; (2) Analiza studiów przypadku systemów zarządzania rozwojem gospodarczym regionu; (3) Autorski model zarządzania rozwojem gospodarczym regionu; a także (4) Sposoby doskonalenia modelu i jego adaptacji. Elementami składowymi tej rozprawy doktorskiej są dodatkowo: podsumowanie; słownik kluczowych pojęć; autorski model zarządzania rozwojem gospodarczym regionu (województwa), który został poddany weryfikacji eksperckiej; a także obszerna bibliografia. Na podstawie lektury tego tekstu można sformułować następujące uwagi i wnioski:

1. Układ pracy. Pozytywnie oceniam strukturę tej rozprawy doktorskiej, jaka została zaproponowana przez kandydata. Prawdopodobnie większą czytelność tej pracy można byłoby uzyskać nadając wprowadzeniu rangę regularnego rozdziału. Można byłoby także nieco poszerzyć merytorycznie zawartość załączników, nie psując bardzo dobrej czytelności wyводу naukowego przeprowadzonego przez pana magistra Dionizego Smolenia. Poprawnie określony został tytuł rozprawy doktorskiej. Istotne jest stwierdzenie, że w tej pracy uwagę skupiamy na regionach administracyjnych, zarządzanych przez samorzady województw, bowiem koncentrują one w latach 2014-2020 kompetencje zarządcze dla około 40% alokacji europejskiej polityki spójności dla Polski, a w latach 2021-2027 dla około 44%. Pozostałe środki europejskiej polityki spójności są zarządzane w Polsce na poziomie centralnym. Kwestię asymetrii długości poszczególnych rozdziałów podejmuję w innym miejscu tej recenzji.

2. Cele badawcze rozprawy doktorskiej. Zostały one określone we wprowadzeniu do tej rozprawy. Celem głównym było wypracowanie modelu zarządzania rozwojem gospodarczym regionu (województwa). Cel główny został rozpisany przez magistra Dionizego Smolenia na trzy szczegółowe cele badawcze. Są one następujące: 1. Identyfikacja determinant systemowego podejścia do zarządzania rozwojem gospodarczym regionu (województwa); 2. Identyfikacja elementów składowych modelu zarządzania; 3. Identyfikacja narzędzi doskonalenia modelu i jego adaptacji do zróżnicowanych warunków różnych województw; tudzież innych jednostek administracji samorządowej (zarówno szczebla powiatowego, jak też gminnego). Elementem uzupełniającym rozważań są określone przez kandydata wyjaśniające pytania badawcze.

3. Metody badawcze zastosowane w pracy. W pracy została wykorzystana paleta metod badawczych takich jak: analiza literaturowa, przegląd systemów rozwoju regionalnego, analiza porównawcza, analiza studiów przypadku, strukturalizacja modelu, wywiady indywidualne ustrukturyzowane (metoda ekspercka), a także analiza wielokryterialna. Kandydat przejrzysto pokazał logikę wewnętrzną zastosowanych w rozprawie doktorskiej metod badawczych. W sumie metody (techniki analityczne) zastosowane przez magistra Dionizego Smolenia zostały dobrane poprawnie. W szerokim zakresie analizie poddano dokumenty programowe Unii Europejskiej oraz Polski na poziomie krajowym i regionalnym (wojewódzkim). Solidnie wykonane badania typu *desk research* (analiza dokumentów) stanowią wartość dodaną tej pracy. Mam pewne zastrzeżenia do sposobu opisu badań ankietowych typu *peer review* (analiza ekspercka) wykorzystanych w pracy. Spodziewałbym się przedstawienia przynajmniej w aneksie wzoru zastosowanej ankiety, informacji o sposobie doboru ekspertów, wielkości tej próby, ewentualnie także kwestii zwrotności ankiety. Spodziewam się prezentacji przez kandydata tych ważnych elementów w autoreferacie rozprawy. Wartościowe są techniki modelowania zastosowane w rozprawie, które dokumentują nowoczesny warsztat naukowy kandydata.

4. Umiejscowienie tej rozprawy doktorskiej w systemie nauki. Istotny wniosek tej recenzji dotyczy prawidłowości lokalizacji tej rozprawy w systemie klasyfikacyjnym nauki polskiej. Poprawnie zaliczono rzeczoną rozprawę do dyscypliny naukowej nauki o zarządzaniu i jakości w dziedzinie obejmującej nauki społeczne. To oznacza, że procedowanie tego wniosku jest realizowane przez kompetentną w obszarze naukowym rzeczonoj dysertacji radę naukową. Także warsztat badawczy zastosowany przez kandydata w tej rozprawie doktorskiej odpowiada standardom tej dyscypliny i dziedziny nauki.

5. Odniesienia do metodologii realizacji tytułowych prac naukowych. Pozytywnie należy ocenić odwołanie się przez pana magistra Dionizego Smolenia do wartościowych prac naukowych dotyczących sposobu formatowania tekstów tytułowych prac naukowych, m. in.: Apanowicz J., „Metodologiczne uwarunkowania pracy naukowej”; a także Mendel T. „Metodyka pisania prac doktorskich”. Uzupełniające znaczenie mają przytoczone i zastosowane standardy projektowania i programowania. W sumie stwierdzam, że warsztat naukowy tej rozprawy jest zadawalający, co umożliwi odpowiedzialne wnioskowanie.

6. Wprowadzenie. Obszerne wprowadzenie zawiera wszystkie istotne dla konceptualizacji rozprawy elementy merytoryczne, a są one następujące: regionalny wymiar polityki publicznych, kontekst problemowy, luka naukowa, problem badawczy, cel pracy, wyjaśniające pytania badawcze, a także proces badawczy. Bardzo cenne jest zakotwiczenie rozważań naukowych kandydata w europejskiej polityce spójności. Wynika to przede wszystkim ze znaczenia europejskiej polityki spójności dla finansowania inwestycji publicznych w naszym

kraju, skupiającej około 70% źródeł finansowania oraz ze znaczenia urzędów marszałkowskich we wdrażaniu funduszy strukturalnych UE, zarządzających w latach 2014-2020 około 40% funduszy polityki spójności Unii Europejskiej w Polsce. Bardzo istotne jest zwrócenie w tej pracy uwagi na rosnące znaczenie jakości rządzenia na poziomie regionalnym i lokalnym – służą temu badania Uniwersytetu w Goeteborgu wykonywane na rzecz Komisji Europejskiej od roku 2009.

7. Rozdział pierwszy rozprawy. Tekst ten zawiera omówienie szeregu koncepcji zarządzania istotnych dla zarządzania rozwojem regionalnym. Trafnie opisano kwestie znaczenia modelowania. Scharakteryzowane zostały modele Leavitta, Wattermanna, a także różne modele zarządzania zasobami ludzkimi. Na tym tle magister Dionizy Smoleń przedstawił koncepcje zarządzania politykami publicznymi uwzględniając: foresight, podejście projektowe, zwinne zarządzanie projektowe, a także integrację podejścia projektowego z podejściem procesowym. Kolejnym elementem tego rozdziału są modele zarządzania rozwojem regionalnym, a następnie bardzo syntetyczna analiza modeli stosowanych w różnych krajach. Trafne są wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy.

8. Rozdział drugi. Tekst zawiera analizę trzech studiów przypadków zarządzania rozwojem gospodarczym regionu. Ponieważ celem badawczym magistra Dionizego Smolenia było rozpoznanie prawidłowości, a nie klasyfikowanie regionów ze względu na jakość zarządzania wprowadzone zostały numery kolejnych przypadków, zamiast nazw poszczególnych obiektów poddawanych merytorycznej ocenie. Jako elementy (determinanty) podejścia kandydata zostały uwzględnione: planowanie strategiczne, wdrażanie, koordynacja działań, współpraca z interesariuszami, pozycjonowanie przedsiębiorców, a także nowoczesność zastosowanych narzędzi cyfryzacji.

9. Rozdział trzeci. Ta część rozprawy zawiera autorski model zarządzania rozwojem gospodarczym regionu (województwa) opracowany przez magistra Dionizego Smolenia. Razi czytelnika tożsamość tytułu tego rozdziału i całej rozprawy doktorskiej, co należałoby skorygować. Wartością dodaną jest analiza mechanizmów kształtujących model takich jak: przywództwo; partnerstwo, dialog, współpraca; zaufanie; kreatywność wielopoziomowe zarządzanie, kultura organizacyjna; a także nowoczesne narzędzia informacyjnych technologii. Mają one kluczowy wpływ na sprawność funkcjonowania systemu zarządzania rozwojem gospodarczym w regionie (województwie). Podstawowa wartość dodana recenzowanej rozprawy doktorskiej została pozytywnie zaprezentowana przez magistra Dionizego Smolenia w tym rozdziale.

10. Rozdział czwarty. Jest to bardzo skrótowy rozdział recenzowanej rozprawy, liczący w sumie cztery strony, a zawierający sposoby doskonalenia modelu i jego adaptacji. Tekst powinien zostać włączony do poprzedniego rozdziału jako punkt, bowiem stanowi rozwinięcie

rozważań z rozdziału trzeciego. Zarazem pojawia się znacząca asymetria długości poszczególnych rozdziałów tej rozprawy. Oczywiście pozytywnie oceniam zaproponowaną przez magistra Dionizego Smolenia wielokryterialną metodę oceny dojrzałości modelu oraz propozycje dotyczące sposobu diagnozowania stopnia dojrzałości modelu.

11. Syntetyczne podsumowanie. Zawiera trzy kluczowe elementy: odniesienie do celów badawczych, charakterystykę holistycznego wymiaru modelu, a także zestawienie problemów do dalszych badań naukowych. Kandydat odniósł się do głównej tezy pracy stwierdzając, że w wyniku przeprowadzonego wywodu naukowego została ona dowiedziona. Ilustrują to bardzo przejrzyste ryciny. Przytoczono trzy szczegółowe cele badawcze: (1) identyfikację determinant systemowego podejścia do zarządzania rozwojem gospodarczym regionu; (2) identyfikację elementów składowych modelu; a także (3) identyfikację narzędzi doskonalenia modelu, uznając trafnie że te trzy cele tego badania zostały zrealizowane. Bardzo wartościowe są rozważania kandydata na temat ukierunkowania dalszych badań naukowych. Zaproponowano następujące pytania: (1) Jakie działania należy podjąć na rzecz przyspieszenia wdrażania modeli? (2) Jak powiązać systemy (modele) regionalne z ich odpowiednikami na poziomie krajowym? (3) Jak zapewnić wymianę dobrych praktyk między regionami? (4) Jak zapewnić ewaluację wdrażania modeli oraz wdrożyć system ich udoskonalenia? Wskazano na fundamentalne znaczenie jakości i zakresu współpracy pomiędzy interesariuszami.

12. Autorski model zarządzania rozwojem gospodarczym. Ważnym załącznikiem tej rozprawy doktorskiej jest autorski model zarządzania rozwojem gospodarczym regionu, który został poddany weryfikacji eksperckiej. Tekst ten zawiera opis uzyskanych przez magistra Dionizego Smolenia wyników badań, dlatego ranga merytoryczna tego tekstu jest znacznie większa niż poziom załącznika. Przedstawiony przez kandydata tekst uwzględnia: strukturyzację modelu; a także charakterystykę aktorów, powiązań, celów oraz zasad. Jako cele trafnie przedstawiono: opracowanie wizji, misji i długookresowych celów; opracowanie planu akcji oraz jego wdrożenie. W charakterystyce powiązań uwzględniono: regulacje prawne; strategie i programy rozwoju; struktury i model instytucjonalny; procesy i procedury, a także komunikację z interesariuszami. Trafnie określono listę kluczowych zasad takich jak: przywództwo; partnerstwo, dialog i współpracę; zaufanie, a także kreatywność. Rozważałbym także rozszerzenie listy kluczowych pojęć (przykładowo o monitoring terytorialny). W załączonej bibliografii rozprawy występuje dwucyfrowa ilość różnych usterek edytorskich, które powinny zostać wyeliminowane, bowiem obniżają one komfort czytelnika.

13. Odniesienia bibliograficzne rozprawy. Odniesienia do literatury przedmiotu tej pracy zawarte w przypisach i w bibliografii są zadawalające. Unikałbym stosowania piętrowych przypisów odnosząc się bezpośrednio do przytaczanych publikacji. Jak na moje oczekiwania literatura anglosaska mogłaby zostać nieco szerzej wyeksponowana. Jeśli chodzi o polskie piśmiennictwo stwierdzam, że magister Dionizy Smoleń wykorzystał dorobek niemal wszystkich ważnych dla tej tematyki naukowej autorów (J. Hausner, H. Izdebski, A. Klasik, B.

Kożuch, J. Zaucha, A. Zybala oraz wielu innych). Staranność w doborze odniesień naukowych dokumentuje dojrzałość naukową kandydata. Recenzowana praca doktorska została napisana w duchu interwencji strukturalnej Unii Europejskiej, zarówno w warstwie teoretycznej, jak też praktycznej, co eksponuje jakość warsztatu naukowego kandydata. Cenne są zawarte w rozprawie odniesienia do dorobku OECD, organizacji kształtującej standardy polityki gospodarczej krajów rozwiniętej gospodarki rynkowej. Pominięte zostały niestety wartościowe raporty OECD dotyczące polityki regionalnej i polityki miejskiej Polski. Oczywiście są odniesienia kandydata do zapisów dokumentów Unii Europejskiej, pojawiające się w kontekście europejskiej polityki spójności. W sumie moja ocena jakości przytoczonego przez kandydata piśmiennictwa naukowego jest pozytywna.

14. Jakość edytorska rozprawy. Jednoznacznie pozytywnie należy ocenić dobrą praktykę stosowaną na Politechnice Warszawskiej, jaką jest publikowanie rozpraw doktorskich przed ich obroną. Jest to prawdopodobnie okoliczność sprzyjająca staranności wymiaru edytorskiego tej rozprawy. Oczywiście udało mi się znaleźć tej pracy różne usterki, ale ich gęstość jest relatywnie niska. Zakończony projekt badawczy wymaga zastosowania opisu typu „kolejnym krokiem było ...” (s. 21), „tym samym warstwa praktyczna została” (s. 64). W przypisach powinno następować równanie do prawej (s. 35 i inne). Zdarzają się wyliczanki bez kropki lub przecinka w ich trakcie (s. 37 i inne). Autor skutecznie unika wprowadzania terminów angielskojęzycznych, gdy istnieją ich polskie odpowiedniki, nieliczne wyjątki to *outsourcing* (s. 45). Przytaczany w rozprawie autor to Hubert Izdebski (s. 46). Konsekwentnie powinniśmy stosować pojęcie „Zjednoczone Królestwo” (s. 61 zawiera dwie różne nazwy). Fraza „z jednej strony” wymaga dopełnienia tekstem „z drugiej strony” (s. 63, 64 i inne). Powinno być „Było to niezbędne” (s. 67). Format przypisów i odniesień należałoby ujednolicić, czasami podawana jest jedna literka imienia cytowanego w pracy autora, czasami całe imię przytaczanej w rozprawie osoby. Rejestruję frazy typu „obecność koordynatorów na poziomie operacyjnym pozwala właściwie skoordynować” (s. 93). Powinno być: „Mechanizmy kształtujące model? JAK? ZGODNIE Z...?” (S. 114). Na stronach 123-136 przedstawiony został jako załącznik „Autorski model zarządzania rozwojem gospodarczym regionu (województwa), który został poddany weryfikacji eksperckiej”. Powinno być „związane z zarządzaniem” (s. 121). Tekst ten jest anonsowany jako „niniejszy rozdział” (s. 123), co nie jest zrozumiałe. Strukturyzacja modelu powinna być przedstawiana w konwencji „Do standaryzacji modelu zostały wykorzystane”. Przyjęta przez kandydata konwencja pracy zakłada liczne wyliczanki, zarejestrowałem trzy różne sposoby listowania zastosowane przez kandydata w rozprawie, co wymagałoby ujednolicenia.

15. Ilustracje graficzne zastosowane w rozprawie doktorskiej. Naukową percepcję poszczególnych tez tej rozprawy bardzo ułatwia wprowadzenie przez autora szeregu bardzo przejrzystych kolorowych ilustracji graficznych. W sumie zastosowana przez kandydata szata graficzna zasługuje na jednoznacznie pozytywny komentarz. Większość tablic i rysunków ma charakter autorski i dokumentuje dojrzały warsztat naukowy magistra Dionizego Smolenia. Wykonane (zestawione) na potrzeby pracy źródłowe tablice są poprawne.

16. Oczekiwania Politechniki Warszawskiej dotyczące recenzji ścieżki naukowej kandydata.

W umowie wydawniczej przygotowanej przez Politechnikę Warszawską zostały zawarte pytania na które trudno mi jest udzielić odpowiedzi, bowiem dysponowałem jedynie dostarczonym przez Politechnikę Warszawską egzemplarzem wydanej rozprawy doktorskiej, a nie rozwiniętym CV magistra Dionizego Smolenia. Oczekiwania dotyczyły: daty uzyskania tytułu magistra i jednostki organizacyjnej w której to nastąpiło, informacji czy kandydat ubiegał się o nadanie tytułu doktora (o ile mi wiadomo nie) oraz przebiegu pracy naukowo-zawodowej (o ile mi wiadomo był to Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, a następnie firma PWC). Na podstawie obserwacji dużej aktywności kandydata w przestrzeni publicznej stwierdzam bardzo wysoką jakość sposobu kierowania przez niego trudnymi i wartościowymi projektami badawczymi, dotyczącymi między innymi zarządzania na poziomie regionalnym. Istotne znaczenie dla oceny magistra Dionizego Smolenia ma umiejętność aktywnego dialogu (współpracy) z różnymi partnerami m. in.: w środowisku profesjonalno-naukowym, z jednostkami samorządu terytorialnego, partnerami społecznymi, a także instytucjami otoczenia biznesowego. Charakterystyczną cechą kandydata jest umiejętność twórczej syntezy elementów analitycznych pochodzących z różnych źródeł. Magister Dionizy Smoleń dysponuje bogatym naukowym warształem analitycznym, co opisałem już wcześniej. Już podkreślałem wcześniej empiryczne (praktyczne) walory dorobku profesjonalno-naukowego kandydata, które zapewniły mu rozpoznawalność w środowisku profesjonalno-naukowym.

17. Oczekiwania Politechniki Warszawskiej dotyczące recenzji rozprawy doktorskiej.

Dotyczyły one dziesięciu elementów, które powinny zostać uwzględnione w tej recenzji. Są one następujące: (a) tytuł rozprawy doktorskiej, (b) układ rozprawy doktorskiej, (c) ocena zastosowanego piśmiennictwa, (d) wskazanie oraz ocena celu pracy kandydata, (e) wskazanie oraz ocena zastosowanych metod badawczych, (f) ocena części rozprawy doktorskiej dotyczącej omówienia wyników badań, (g) informacje dotyczące praktycznego zastosowania uzyskanych wyników badań, (h) informacje o ewentualnych nieprawidłowościach, które pojawiły się w ocenianej rozprawie doktorskiej, (i) ocena, czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, (j) ocena, czy rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej. Te dziesięć elementów zostało uwzględnionych w poszczególnych częściach mojej jednoznacznie pozytywnej recenzji. Odnosząc się do punktu h stwierdzam, że nie dostrzegam w opublikowanej książce nieprawidłowości, chociaż identyfikuję różne drobne usterki, które nie szkodzą jednak mojej ogólnie pozytywnej całościowej ocenie tego dzieła naukowego. Potwierdzam także stosowną jakość ogólnej wiedzy teoretycznej kandydata w dyscyplinie naukowej nauki o zarządzaniu i jakości w dziedzinie nauk społecznych (element j).

* * *

W sumie oceniam pozytywnie walory dorobku naukowego magistra Dionizego Smolenia zaprezentowane w dysertacji i wnioskuję o dopuszczenie kandydata do publicznej obrony rozprawy doktorskiej zatytułowanej „Model zarządzania rozwojem gospodarczym regionu (województwa)”.

 J. Szlachta